

## **УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 276/2015**

### **Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки**

1. Схвалити Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015 - 2020 роки (додається).
2. Взяти до відома схвалений Радою з питань судової реформи План дій щодо реалізації положень Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015 - 2020 роки.
3. Кабінету Міністрів України:
  - 1) визначити механізм впровадження Плану дій щодо реалізації положень Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015 — 2020 роки;
  - 2) інформувати щорічно, до 1 квітня, про стан виконання Плану дій щодо реалізації положень Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015 - 2020 роки.
4. Цей Указ набирає чинності з дня його опублікування.

**Президент України Петро ПОРОШЕНКО**

20 травня 2015 року

**СХВАЛЕНО**

**Указом Президента України  
від 20 травня 2015 року № 276/2015**

### **СТРАТЕГІЯ реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015 - 2020 роки**

#### **1. Загальні положення**

Стратегія сталого розвитку "Україна - 2020" визначила мету, вектори руху, дорожню карту, першочергові пріоритети та стратегічні індикатори оборонних, соціально-економічних, організаційних, політико-правових умов становлення та розвитку України.

Серед першочергових реформ, які необхідно впровадити, особлива увага приділяється судовій реформі, метою якої є утвердження такого правопорядку, який ґрунтується на високому рівні правової культури в суспільстві, діяльності всіх суб'єктів суспільних відносин на засадах верховенства права та захисту прав і свобод людини, а в разі їх порушення - справедливого їх відновлення в розумні строки.

Судова система України та суміжні правові інститути існують для захисту прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, прав та законних інтересів юридичних осіб, інтересів держави шляхом своєчасного, ефективного і справедливого вирішення правових спорів на засадах верховенства права.

Основоположні засади судової реформи визначені в цій Стратегії (далі - Стратегія).

Стратегія встановлює пріоритети реформування судової влади - системи судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів як на рівні конституційних змін, так і на рівні впровадження першочергових невідкладних заходів, які забезпечать необхідні позитивні зрушення у функціонуванні відповідних правових інститутів.

Деталізований перелік завдань, заходів, очікуваних результатів та показників реалізації впровадження реформи судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів міститься у Плані дій щодо реалізації положень Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015 - 2020 роки, схваленому Радою з питань судової реформи.

Унаслідок реалізації цієї Стратегії судова система України та суміжні правові інститути працюватимуть, керуючись принципом верховенства права, ефективно, продуктивно та скоординовано, стануть підзвітними громадянам України, вільними від будь-якого політичного впливу та відповідатимуть стандартам і передовим практикам Європейського Союзу.

## **2. Мета та завдання Стратегії**

Метою Стратегії є визначення пріоритетів реформування системи судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів задля практичної реалізації принципу верховенства права та забезпечення функціонування судової влади, що відповідає суспільним очікуванням щодо незалежного та справедливого суду, а також європейським цінностям та стандартам захисту прав людини.

Завданнями Стратегії є:

окреслення кола проблем і визначення їх причин, які необхідно усунути шляхом реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів;

визначення напрямів, заходів та етапів реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів;

забезпечення належного рівня координації та стратегічного планування процесу реформування;

визначення орієнтирів для розроблення відповідного плану дій щодо реалізації Стратегії, а також очікуваних результатів та показників реалізації реформи системи судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів;

підвищення ступеня довіри суспільства до органів судової влади та суміжних правових інститутів.

### **3. Аналіз нинішнього стану правосуддя**

Конституція України проголошує Україну правовою державою, в якій права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Утвердження та забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. В Україні визнається і діє принцип верховенства права.

Водночас на сьогодні система правосуддя не виконує поставлені перед нею завдання на належному рівні.

Основними чинниками такої ситуації є:

низький рівень правової культури та правової свідомості суспільства;

розповсюдженість корупційних явищ у сфері правосуддя;

недосконалість кадрового планування в системі судової влади;

збереження факторів залежності суддів від виконавчої та законодавчої гілок влади, зокрема, наявність конституційних положень, які стримують посилення незалежності суддів;

абсолютизація принципу про поширення юрисдикції судів на всі правовідносини; недосконалість процесуальних інструментів для захисту прав та інтересів осіб, у тому числі нерозвинена система альтернативних методів вирішення спорів;

недосконалість методик визначення оптимального кількісного складу суддів та чисельності працівників апаратів судів відповідно до навантаження; непропорційне робоче навантаження на суддів і працівників апарату судів та відсутність механізмів оперативного вирівнювання навантаження на суддів, що знижує якість правосуддя;

недосконалість бюджетного планування і управління в системі судової влади та відсутність єдиних методологічних підходів у плануванні видатків судів;

недостатній рівень єдності та послідовності судової практики; відсутність чи недостатній рівень використання можливостей сучасних інформаційних систем (електронне правосуддя);

низький рівень публічності сфери правосуддя та довіри до судової системи взагалі і до суддів зокрема.

Наявні системи правової допомоги також засвідчили свою недостатню функціональну спроможність, зокрема:

невідповідність формального статусу адвоката фактичним умовам здійснення адвокатської діяльності, в тому числі недосконалість практичного забезпечення прав адвоката і гарантій адвокатської діяльності;

недосконала система формування органів адвокатського самоврядування та їх взаємодії, гарантій незалежності та належного виконання ними своїх функцій; недостатній рівень професійної підготовки адвокатів;

неефективність дисциплінарного контролю і етичних стандартів в адвокатській діяльності;

відсутність комплексного підходу та збалансованості у розподілі повноважень у системі надання безоплатної правової допомоги;

недосконалість бюджетного і фінансового управління в системі адвокатського самоврядування.

Істотні проблеми існують у системі виконання судових рішень, зокрема: гранично низька частка фактичного виконання судових рішень; відсутність ефективної системи мотивації державних виконавців; системні недоліки у взаємодії державних виконавців з іншими державними та недержавними установами.

Функціонування прокуратури та кримінальної юстиції як суміжних правових інститутів також має свої недоліки, зокрема:

недостатня структурна незалежність прокуратури у поєднанні з безкарністю та низьким рівнем підзвітності, невідповідність функцій прокуратури європейським стандартам;

відсутність стратегічного планування, належного бюджетного і фінансового управління, низькі комунікаційні можливості;

недостатній рівень функціональної незалежності та доброчесності прокурорів, потреба в більш розвинених інструментах управління ефективністю, значно жорсткіших етичних вимогах і дисциплінарних правилах;

малорозвинені інструменти внутрішнього та зовнішнього контролю в рамках боротьби з корупцією;

перешкоди для структурної автономії слідчих органів;

недостатній рівень формальних і практичних каналів комунікації (у тому числі мереж обміну даними) між виконавчими органами та прокуратурою, а також між органами державної влади та європейськими й міжнародними партнерами;

відсутність належної IT-інфраструктури та можливостей використання інформаційних систем і системи електронного правосуддя;

недостатній рівень дотримання принципу змагальності в кримінальному провадженні, відсутність професійної відповідальності за порушення прав людини й ігнорування принципу змагальності;

розбіжності між новими процесуальними повноваженнями та реальними інституційними функціями суб'єктів досудового та судового етапів слідства;

непослідовне застосування процесуальних норм прокуратурою;

відсутність індивідуалізованого, заснованого на доказах підходу до попередження злочинів, реабілітації та ресоціалізації. Обмежене застосування альтернативних видів покарання та відсутність позитивного досвіду застосування механізмів пробації.

Крім того, існують системні проблеми у сфері стратегічного планування та у законодавчому процесі, зокрема:

надмірна зосередженість на короткострокових рішеннях у законодавчому процесі, відсутність системного бачення у формуванні демократизації сектору правосуддя у довгостроковій, середньостроковій та найближчій перспективі;

відсутність стратегічного планування та належного аналітико-дослідницького забезпечення процесу проведення реформ, а також належного нормативно-правового та фінансового обґрунтування запланованих реформ; малорозвинені механізми моніторингу та оцінювання; недостатній рівень координації та консультацій між відповідальними суб'єктами реформ, учасниками реформ та інститутами громадянського суспільства;

відсутність належної динаміки у наблизенні до стандартів Європейського Союзу.

#### **4. Напрями та етапи реформування**

Реформування системи судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів здійснюватиметься за такими напрямками:

забезпечення незалежності, безсторонності та неупередженості суддів; оптимізація суддівського врядування та системи кар'єрного просування суддів;

***підвищення професійного рівня суддів;***

підвищення прозорості діяльності суддів та рівня їх відповідальності;

підвищення ефективності правосуддя та оптимізація повноважень судів різних юрисдикцій;

забезпечення прозорості та відкритості правосуддя;

посилення гарантій здійснення адвокатської діяльності та забезпечення доступності безоплатної правової допомоги;

реорганізація системи виконання судових рішень та підвищення ефективності виконавчого провадження;

приведення повноважень та діяльності органів прокуратури до європейських стандартів;

удосконалення процесуального забезпечення справедливості і права на захист під час кримінального провадження;

підвищення рівня ефективності роботи судових та правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинністю та випадками корупції;

підвищення ефективності попередження злочинів і реабілітації засуджених та вдосконалення системи виконання покарань;

забезпечення належної координації правових інститутів та єдності інформаційної системи.

Реформування системи судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів проводитиметься у два етапи:

перший етап - невідкладне оновлення законодавства, спрямоване на відновлення довіри до судової влади та суміжних правових інститутів в Україні;

другий етап - системні зміни в законодавстві, у тому числі прийняття змін до Конституції України та комплексна побудова інституційних спроможностей відповідних правових інститутів.

## **5. Система завдань, заходів та результатів**

5.1. Забезпечення незалежності, безсторонності та неупередженості суддів. Оптимізація суддівського врядування та системи кар'єрного просування суддів:

нормативне закріплення прозорих механізмів перегляду професійної придатності із використанням об'єктивних критеріїв та застосуванням справедливих процедур;

перегляд порядку призначення суддів на посади та переведення суддів відповідно до їхніх професійних якостей, досвіду та досягнень, виключно на конкурсних засадах, а також призначення суддів на посаду на безстроковій основі;

запровадження інституту відряджень суддів до інших судів з метою регулювання навантаження на суддів;

встановлення чіткого переліку підстав, неупередженої та прозорої процедури звільнення суддів з посади та припинення їх повноважень;

зменшення зовнішнього втручання у здійснення правосуддя завдяки ефективним практичним механізмам притягнення до відповідальності винних осіб та гарантіям щодо усунення політичного впливу на процедури призначення, обрання, переведення та звільнення суддів, притягнення їх до відповідальності;

оптимізація методології розпорядження бюджетними коштами, організаційних форм і діяльності органів суддівського врядування, що забезпечить підвищення незалежності судової влади в цілому та дасть змогу чітко розмежувати повноваження кожного органу; наділення органів

суддівського врядування чітко визначеними повноваженнями щодо гарантування незалежності суддів, забезпечення діяльності судів та суддів і представництва їх інтересів; наділення органів суддівського врядування повноваженнями із представництва судової гілки влади в цілому;

підвищення вимог, у тому числі етичних, до членів органів, відповідальних за формування суддівського корпусу:

а) на першому етапі - реалізація норм закону щодо порядку обрання членів таких органів з'їздами суддів, адвокатів, представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ на основі принципів верховенства права, гласності та публічності, політичної нейтральності;

б) у подальшому - оптимізація органів формування суддівського корпусу, у тому числі шляхом створення єдиного органу з об'єднаними повноваженнями Вищої ради юстиції та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України і, можливо, інших органів суддівського врядування; визначення структури такого органу відповідно до його функціональної компетенції на конституційному рівні;

в) у середньо- та довгостроковій перспективі - одночасне здійснення кроків з удосконалення стратегічного планування, посилення фінансових і комунікаційних можливостей системи суддівського врядування для забезпечення ефективного управління судовою системою та її фінансування відповідно до принципів ефективності й результативності.

## **5.2. Підвищення професійного рівня суддів:**

забезпечення функціонування системи кадрового відбору суддів на конкурсній основі за новою системою управління ефективністю кадрів, яка забезпечить оцінювання суддів за однаковими прозорими критеріями. Упровадження системи кваліфікаційного оцінювання та регулярної оцінки суддів, закріплення у законодавстві принципу підвищення професійного рівня суддів як основного критерію для просування судді у професійній кар'єрі;

удосконалення системи спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, у тому числі посилення зв'язку між системами початкової підготовки та призначенням суддів, а також впровадження ефективних механізмів дослідження інформації про кандидата на посаду судді з точки зору доброчесності та інших якостей і перегляд вимог щодо віку та професійного стажу для кандидатів на посаду судді;

покращення кадрового забезпечення апарату суду;

## **комплексне зміцнення потенціалу Національної школи суддів України та системи підготовки суддів;**

упровадження механізмів досягнення більшої єдності судової практики шляхом підсилення дослідницько-аналітичних можливостей вищих спеціалізованих судів, посилення ролі Верховного Суду України,

забезпечення їх тісної співпраці з науковими установами (Національною академією правових наук України, вищими юридичними навчальними закладами).

5.3. Підвищення прозорості діяльності суддів та рівня їх відповідальності: розробка відповідних механізмів контролю за доброчесністю, зокрема,

надання суддями та членами родини суддів розширених декларацій про майновий стан, доходи та видатки, упровадження пропорційних санкцій за неподання або подання неповної чи недостовірної декларації, у тому числі через ефективну систему заходів щодо судді, який підозрюється в корупційних діях, чітке нормативне регулювання інституту функціонального імунітету судді;

забезпечення дієвого й ефективного розслідування корупційних та інших серйозних правопорушень, скоєних суддями;

передача органам, що відповідають за формування суддівського корпусу і притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності, права надання згоди на вжиття запобіжних заходів, пов'язаних з обмеженням волі судді;

удосконалення існуючих етичних правил поведінки судді та підвищення обізнаності про них серед суддів;

практична імплементація диференційованої системи видів дисциплінарних стягнень з урахуванням принципу пропорційності, перегляд строків давності притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, удосконалення порядку здійснення дисциплінарного провадження та створення механізму унеможливлення участі особи, щодо якої здійснюється розслідування, в прийнятті судових рішень, створення ефективного механізму оскарження рішень органів, що здійснюють дисциплінарні провадження щодо суддів;

установлення вичерпного переліку підстав або обставин, за наявності яких може бути прийнятий висновок про необхідність звільнення судді з посади;

розробка інструментів внутрішнього контролю, у тому числі впровадження інституту "суддівського досьє", вдосконалення нормативно-правової бази, яка регулює статус та повноваження служби дисциплінарних інспекторів.

5.4. Підвищення ефективності правосуддя та оптимізація повноважень судів різних юрисдикцій:

перегляд структури судової системи України в цілому шляхом визначення чітких критеріїв та механізмів розмежування судових юрисдикцій адміністративних, господарських і загальних (цивільних і кримінальних) судів; оптимізація системи судів після детального аналізу розбіжностей і оцінки ризиків із належним урахуванням вимог щодо ефективності та справедливості;

укрупнення окремих елементів системи на відповідних рівнях (зокрема, створення міжрайонних судів, укрупнення апеляційних округів);



поступове впровадження та розширення застосування суду присяжних;

підвищення ефективності управління кадровими ресурсами судів завдяки оптимізації кількості суддів у судах та адміністративних посадах залежно від навантаження;

посилення ролі судового збору як основного джерела фінансування судової системи; підвищення розміру ставок судового збору у майнових та інших спорах із одночасним забезпеченням належного рівня доступу до правосуддя; запровадження механізму визначення розміру судового збору за суб'єктом звернення до суду та предметом позову, заяви чи скарги;

ужиття заходів із забезпечення професійної привабливості і престижності роботи в органах судової влади, у тому числі шляхом покращення їх матеріально-технічного забезпечення;

забезпечення широкого використання інформаційних систем (ІС) для надання більшої кількості послуг "електронного правосуддя"; створення в судах інформаційних систем електронного менеджменту, зокрема введення повноцінних електронних систем, у тому числі системи електронного документообігу, та відстеження справ (до вищих інстанцій), електронних повідомлень, електронних викликів, електронного розгляду справ (у деяких випадках), електронних платежів, аудіо- та відеофіксації засідань, інформаційної системи внутрішньої бази даних, інформаційної системи законодавчої бази даних, удосконалення системи забезпечення рівного та неупередженого розподілу справ між суддями, зокрема, визначення судді та (або) складу колегії суддів на всіх стадіях судового провадження;

поетапне запровадження інструментів "електронного правосуддя", що дасть змогу користувачам звертатися до суду, сплачувати судовий збір, брати участь у провадженнях та отримувати необхідну інформацію і документи електронними засобами;

упровадження механізмів забезпечення вирішення спорів і протидії зловживанням процесуальними правами шляхом накладання ефективних процесуальних обмежень на сторони за недотримання (без поважних причин) принципу "найкращих зусиль", ненадання або приховування доказів тощо;

розширення способів альтернативного (позасудового) врегулювання спорів, зокрема, шляхом практичного впровадження інституту медіації і посередництва, розширення переліку категорій справ, які можуть вирішуватися третейськими суддями або розглядатися судами у спрощеному провадженні; запровадження ефективних процесуальних механізмів для попередження розгляду справ за відсутності спору між сторонами; вивчення доцільності введення мирових суддів;

визначення категорій справ у кожній юрисдикції, в яких зменшується кількість стадій оскарження; зменшення навантаження на суди;

розробка системи перегляду судових рішень та повторного перегляду справ за нововиявленими обставинами для забезпечення кращого доступу до правосуддя, сприяння єдності практики та кращого роз'яснення судових рішень;

удосконалення процесуальних повноважень касаційної інстанції;

розробка соціально-економічних гарантій діяльності у сфері здійснення правосуддя;

запровадження інструментів і методології для оцінки функціонування судової системи відповідно до стандартів Ради Європи.

#### 5.5. Зростання прозорості та відкритості правосуддя:

установлення балансу між захистом інформації і правом на справедливий суд в інтересах прозорості правосуддя, у тому числі закріплення чітких законодавчих критеріїв закритого розгляду справи;

розширення прав осіб щодо гарантій прозорості, гласності та відкритості судового процесу, забезпечення відкритості інформації щодо органів суддівського врядування, суду, який розглядає справу, стадії розгляду, прийнятих рішень;

покращення умов доступу громадськості до відкритих судових засідань і винесених рішень.

#### 5.6. Посилення гарантій здійснення адвокатської діяльності, забезпечення доступності безоплатної правової допомоги:

у короткостроковій перспективі визначення видів правової допомоги, які можуть здійснюватися лише адвокатом, що дасть змогу підвищити якість надання правової допомоги та якість здійснення правосуддя в цілому, не обмежуючи при цьому учасників судового процесу у праві на доступ до правосуддя;

зміцнення на інституційному рівні Національної асоціації адвокатів України для забезпечення належної професійної діяльності адвокатури, управління юридичними професіями та представництва колективних інтересів адвокатів;

забезпечення балансу повноважень органів адвокатського самоврядування, у тому числі кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури; удосконалення системи підзвітності органів адвокатського самоврядування, посилення відповідальності їх членів;

підвищення вимог до здійснення адвокатської діяльності, зокрема посилення професійних та морально-етичних вимог до осіб, які мають намір отримати статус адвоката, та дисциплінарного контролю професії; уточнення підстав для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності, удосконалення правил дисциплінарного провадження щодо адвоката, диференціювання видів санкцій, які можуть бути застосовані до адвоката;

удосконалення процедур складення кваліфікаційного іспиту, проходження стажування; удосконалення інституту помічника адвоката;

удосконалення порядку підвищення кваліфікації адвокатів;

удосконалення правового регулювання професійних прав та обов'язків адвокатів, гарантій здійснення адвокатської діяльності; упровадження ефективних механізмів притягнення до відповідальності посадових осіб за порушення гарантій незалежності адвокатів; посилення гарантій захисту адвокатської таємниці;

удосконалення соціально-економічних, фінансових та оперативних умов здійснення правової діяльності завдяки впровадженню системи страхування професійної цивільної відповідальності адвокатів, а також надання адвокатам права застосовувати спрощену систему оподаткування, обліку та звітності;

посилення управління інформаційними системами для більшої участі адвокатів у наданні послуг "електронного правосуддя";

спрощення доступу громадян до безоплатної правової допомоги через удосконалення стандартів якості надання безоплатної правової допомоги та їх дотримання; розширення можливості надання первинної та вторинної безоплатної правової допомоги у цивільних та адміністративних справах, у тому числі у регіонах, на більш високому рівні;

забезпечення належного фінансування системи надання безоплатної правової допомоги як з державного бюджету, так і з приватних джерел.

5.7. Реорганізація системи виконання судових рішень та підвищення ефективності виконавчого провадження:

створення єдиного механізму функціонування системи органів примусового виконання рішень;

розвиток інституту приватних виконавців, зокрема, завдяки поступовому створенню системи самоврядування, механізму допуску до професії; впровадженню системи контролю за діяльністю приватних виконавців та позбавлення дозволу на здійснення ними професійної діяльності, а також впровадженню страхування професійної цивільної відповідальності приватних виконавців;

забезпечення рівноцінної конкуренції між державними та приватними виконавцями судових рішень; дотримання балансу повноважень приватних і державних виконавців;

перегляд механізму визначення винагороди виконавців з метою стимулювання зростання рівня реального виконання судових рішень;

впровадження якісної системи постійно діючої підготовки і підвищення кваліфікації виконавців відповідно до чітко визначених і належно систематизованих цілей і завдань, перегляд вимог до виконавців; вдосконалення етичних і дисциплінарних правил щодо виконавців;

зниження формалізації, оптимізація стадій виконавчого провадження та строків проведення виконавчих дій;

досягнення справедливого балансу інтересів між захистом прав стягувачів і боржників, у тому числі через надання виконавцям практичного доступу до активів боржників і водночас забезпечення гарантій від зловживань, впровадження дієвих стимулів для добровільного виконання судових рішень, заходів впливу щодо боржників;

посилення управління інформаційними системами для кращого надання виконавцями послуг електронного правосуддя.

5.8. Приведення повноважень та діяльності органів прокуратури до європейських стандартів:

забезпечення більшої інституційної незалежності прокуратури та гарантій захисту від політичного впливу; встановлення рівноваги між незалежністю, професійністю, відповідальністю та ефективністю прокуратури, зокрема, через зміни в системі управління прокуратурою, управління ефективністю, системі професійної підготовки та підвищення кваліфікації прокурорів;

дальша оптимізація повноважень прокуратури та обмеження сфери їх застосування відповідно до рекомендацій Ради Європи;

створення та ефективне функціонування органів прокурорського самоврядування як додаткових гарантій незалежності прокуратури;

досягнення балансу між незалежністю, повноваженнями, відповідальністю та ефективністю прокуратури, у тому числі шляхом внесення змін до управління системою прокуратури, порядку призначення на посади, управління продуктивністю та систем професійної та безперервної підготовки;

забезпечення більшої функціональної незалежності прокурорів від неналежного внутрішнього впливу;

забезпечення належного балансу між слідчими функціями органів прокуратури та інших правоохоронних органів;

впровадження ефективної дисциплінарної політики і стандартів прокурорської етики та вдосконалення механізмів внутрішнього контролю, у тому числі шляхом розширеного декларування прокурорами та членами їх сімей доходів та витрат;

забезпечення дієвих і ефективних механізмів розслідування корупційних та інших правопорушень, вчинених прокурорами.

5.9. Удосконалення процесуального забезпечення справедливості і права на захист під час кримінального провадження:

надання широкого кола процесуальних повноважень стороні захисту на стадіях досудового і судового розгляду, а також на етапі апеляційного оскарження рішення, забезпечуючи рівні процесуальні можливості, в тому

числі щодо збору доказів як для сторони захисту, так і для сторони обвинувачення, посилення контролю з боку суду стосовно застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою;

формалізація стандартів доказування для більшої зрозумілості та передбачуваності процесуального законодавства і відповідної практики;

дальший розвиток інституту суду присяжних та його застосування;

досягнення балансу між забезпеченням потерпілому доступу до правосуддя та змагальністю судового процесу; надання додаткових процесуальних прав потерпілому; удосконалення нормативного регулювання строків тримання під вартою на судовій стадії кримінального провадження; запровадження обов'язкової участі захисника у всіх кримінальних провадженнях на підставі угод, а також в окремих випадках - у спрощеному провадженні;

удосконалення нормативного регулювання порядку вручення особі повідомлення про підозру, оголошення особи в розшук, екстрадиції, накладення та зняття арешту з майна, тимчасового вилучення майна на стадії досудового слідства, порядку внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, підстав та процедури оскарження дій і бездіяльності в разі порушення порядку внесення відомостей до реєстру та в інших випадках.

5.10. Підвищення рівня ефективності роботи судових та правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинністю та випадками корупції:

розробка внутрішніх механізмів підвищення відповідальності і протидії корупції в судовій системі та органах прокуратури;

проведення досліджень, аналіз управління ризиками для виявлення злочинів і розробка заходів їхнього попередження;

вдосконалення матеріальної та процесуальної законодавчої бази для наближення українського законодавства до Acquis ЄС у секторі кримінальної юстиції, особливо законодавства у сфері боротьби з організованою злочинністю, зокрема розробка дієвих механізмів і процедури повернення доходів, отриманих злочинним шляхом;

розширення співпраці між органами розслідування злочинів на державному та міжнародному рівнях, у тому числі розширення співпраці з Європейським бюро судової співпраці, іншими установами та країнами - членами ЄС.

5.11. Підвищення ефективності попередження злочинів і реабілітації засуджених та вдосконалення системи виконання покарань:

розробка та практичне застосування сучасних підходів до управління пенітенціарними установами. Вирішення проблеми переповненості установ виконання покарань, вдосконалення тюремної інфраструктури і залучення приватного сектору;

вдосконалення етичних та дисциплінарних правил і механізмів

внутрішнього контролю в пенітенціарних установах;

вдосконалення системи відбування покарання неповнолітніми із забезпеченням їм права на продовження освіти й професійного навчання;

впровадження індивідуалізованого підходу до відбування покарання, поліпшення заходів безпеки в пенітенціарних установах; розробка механізмів боротьби і попередження жорстокого поводження у пенітенціарних установах шляхом здійснення зовнішнього нагляду та незалежного моніторингу;

удосконалення нормативно-правової бази щодо призначення покарання; зменшення кількості покарань, пов'язаних із позбавленням волі;

розробка нормативної та інституційної бази для надання послуг пробації;

перепрофілювання та навчання співробітників пенітенціарної служби для створення повноцінної сучасної служби пробації; забезпечення технічної бази для функціонування служби пробації.

5.12. Забезпечення належної координації правових інститутів та єдності інформаційної системи:

розробка механізмів координації реформ системи органів судустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на центральному та місцевому рівнях;

підвищення рівня стратегічного планування;

покращення управління та забезпечення взаємосумісності інформаційних систем судів, прокуратури, адвокатури, пенітенціарної служби та інших органів юстиції;

організація та проведення переговорних процесів щодо підписання та перегляду існуючих двосторонніх угод про співпрацю між Україною та державами - членами ЄС у сфері правосуддя.

## **6. Стратегічне планування та координація процесу реформування**

Стратегічне планування та координація секторальних реформ мають першочергове значення для забезпечення відкритого та широкого діалогу їх учасників та ефективності процесу реалізації реформ.

Стратегічне планування має забезпечити послідовне виконання завдань та заходів впровадження реформи системи судустрою, судочинства та суміжних правових інститутів. Його зміст, етапи та виклики мають стати предметом обговорення в професійних спільнотах і бути у фокусі їх уваги на стадії впровадження з метою гнучкого коригування відповідно до потреби.

Координація реформ полягатиме у комплексній співпраці усіх гілок влади та органів судової системи, враховуючи План дій щодо реалізації положень Стратегії реформування судустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015 - 2020 роки, схвалений Радою з питань судової реформи.

Координація здійснюватиметься як на центральному, так і на інституційному та регіональному рівнях.

### **7. Фінансове забезпечення реалізації Стратегії**

Реалізація Стратегії передбачає діапазон фінансових витрат, необхідних для досягнення поставлених цілей.

Поетапне виконання завдань Стратегії розроблятиметься, виходячи з необхідних фінансових і людських ресурсів.

Джерелами фінансування для реалізації Стратегії стануть:

Державний бюджет України;

проекти та програми міжнародної технічної та фінансової допомоги;

інші джерела, передбачені законодавством.

### **8. Нормативно-правове забезпечення реалізації Стратегії**

Нормативно-правове забезпечення реалізації Стратегії має здійснюватися шляхом розроблення та прийняття в установленому порядку відповідних нормативно-правових актів.

### **9. Показники реалізації Стратегії**

Реалізація Стратегії передбачає досягнення ключових показників, що оцінюють хід виконання реформ та програм.

Для цього у відповідному Плані дій визначаються строки, заходи, очікувані результати та показники реалізації Стратегії, які, зокрема, включають:

оцінку суспільної довіри до судової влади в цілому;

оцінку рівня довіри експертного середовища (адвокати, юристи) до судової системи та суміжних інститутів;

показники оновлення кадрового складу судових та правоохоронних органів, покращення рейтингу України у відповідних численних міжнародних довідниках, пов'язаних із ефективністю судової системи, тощо.

**Глава Адміністрації Президента України**

**Борис ЛОЖКІН**